

Причинами ж того, чому жертви не подають скарг у зв'язку з насильством, є тиск суспільних і родинних обставин та бажання зберегти відносини. Культурні та релігійні традиції також присутні серед перешкод, що ускладнюють боротьбу з насильством. Вдосконалення правової оцінки насильства в сім'ї багато в чому залежить від усвідомлення громадськістю та самими жертвами того, що насильство в сім'ї є злочином.

Косенко С. С. Насилие в семье, его виды и мотивы.

Семейное насилие охватывает противоправные действия одного члена семьи относительно другого члена или нескольких членов этой семьи. Рассмотрено четыре вида насилия в семье: физическое, сексуальное, психологическое, экономическое. Также выделили группы мотивов, которые побуждают преступника совершить насилие против членов своей семьи.

Обычно совершению в семье насильственных преступлений предшествуют многократные конфликты и скандалы, которые систематически повторяются. Понятно, что зная о мотивах совершения насильственных преступлений в семье, можно выявить причины их совершения и, соответственно, определить мероприятия по их предупреждению.

Ключевые слова: семья, насилие в семье, виды насилия в семье, мотивы совершения насилия в семье.

Kosenko S. Violence in family, his kinds and reasons.

Domestic violence embraces the criminal actions of one family member in relation to other member, or a few of this family members. Four types of violence are considered in family: physical, sexual, psychological, economical. Also tried to distinguish the groups of reasons that induce a criminal to accomplish violence against members of his families. Usually in family of crimes of violence frequent conflicts and scandals that recur systematically are preceded by a sequence. Clear that knowing about reasons of commission of crimes of violence in family, it is possible to deduce reasons of the commission and, accordingly, define the measures of their warning.

Keywords: family, violence in family, types of violence in family, reasons of commission of violence in family.

УДК 343.232 (477)

**Краснопольська Л. П.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова**

**ІНСТИТУТ УГОД ПРО ВИЗНАННЯ ВИНИ
В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ**

Одним із найважливіших нововведень Кримінально-процесуального кодексу України є запровадження інституту кримінального провадження на підставі угод. Закріплення в кримінальному процесуальному законі інституту кримінального провадження на підставі угод є прогресивним кроком України на шляху до європейських і загальноприйнятих в світі стандартів кримінального судочинства. В статті розглядається особливості процедури укладення угоди в кримінальному провадженні. А також можливість застосування угод щодо декількох обвинувачених. Досліджується питання процесуальної самостійності осіб, які в праві ініціювати укладення угоди про примирення. В статті автор дає власне визначення угоди про примирення. Автор робить висновок, що реалізуючи своє право на укладення угоди у кримінальному провадженні, сторони повноважні діяти лише у межах та у спосіб, передбачені КПК України. Законом визначено достатньо засобів захисту прав та інтересів підозрюваного (обвинуваченого),

а тому укладення угоди внаслідок тиску чи незаконного впливу на нього з боку прокурора стане безумовною підставою для відмови у затвердженні такої угоди судом. Також необхідно зазначити, що інститут кримінального провадження на підставі угод є недосконалим, окремі його положення вказують на порушення конституційних прав свобод громадянина.

Ключові слова: *інститут угоди про примирення; інститут угоди про визнання винуватості, медіація; дискреційні провадження; принципи примирення, відновне правосуддя.*

Одним із найважливіших нововведень Кримінально процесуального кодексу України, є запровадження досі невідомого українському кримінальному процесу інституту – кримінального провадження на підставі угод. Закріплення в кримінальному процесуальному законі в новій редакції інституту кримінального провадження на підставі угод є прогресивним кроком України на шляху до європейських і загальноприйнятих в світі стандартів кримінального судочинства. Прагнення України стати членом Європейського Союзу, в свою чергу, вимагає виконання ряду завдань, серед яких, зокрема, і найшвидша гармонізація законодавства та наближення її до стандартів країн Старого Світу. Тому існує необхідність розгляду інституту укладення угод у контексті введення процедури медіації.

Проблеми реалізації інституту угод не знайшли належного висвітлення в юридичній літературі, хоча можливість його закріплення у законодавстві обговорювалась на різного роду конференціях і круглих столах. Отже, перш ніж укладати угоди, відповідним учасникам кримінального провадження необхідно зважити на специфіку застосування вказаного інституту. Однією із особливостей застосування інституту угод є укладення угоди про визнання винуватості.

Розглядаючи доцільність запровадження інституту укладення угод у кримінальному провадженні, можна визначити наступне. Для обвинуваченого перевагами укладення угоди про визнання винуватості є, наприклад, уникнення невизначеності щодо покарання в суді. Потерпілий у свою чергу зацікавлений у швидкому відшкодуванні заподіяної кримінальним правопорушенням шкоди. Прокурору вигідно укладати угоду, оскільки можна зекономити час і засоби для доказування винуватості обвинуваченого, отримати інформацію щодо інших осіб, які скоїли кримінальні правопорушення та винуватість яких не можна довести без показань обвинуваченого, а також мати можливість усунення перспектив подальших апеляцій. Однак у погоні за вищезазначеними “благами” їх наявність не можна ставити в залежність від виконання завдань кримінального провадження, які закріплені у ст. 2 КПК, а також від обов’язку додержуватися засад кримінального провадження. Саме засади кримінального провадження визначають процесуальний порядок підготовчого судового засідання та судового розгляду. Так, безпосередність дослідження показань, речей і документів зобов’язує суд не визнавати доказами відомості, що містяться в показаннях, речах і документах, які не були предметом безпосереднього дослідження суду, крім випадків, передбачених КПК (ст. 23 КПК). І це має на меті перевірку вірогідності доказів, представлених органом досудового розслідування, усунення наявних можливих протиріч у них.

Якщо для обвинуваченого при укладенні угоди про визнання винуватості існує цілком визначений особистий інтерес, то прокурор у даному випадку (повноваження щодо укладення угод про визнання винуватості зі сторони обвинувачення покладено виключно на прокурора), безумовно, має інтерес як посадова особа, зацікавлена у своєчасному розкритті злочину з метою захисту конституційних прав громадян і

охоронюваних законом інтересів суспільства та держави.

Угода про визнання вини включає положення, за якими обвинувачений отримує поступки на заміну від своїх прав обвинуваченого, враховуючи і гарантоване конституцією право на судовий розгляд. Ті поступки, які отримують обвинувачені на заміну, можуть включати дозвіл на визнання вини в менш тяжкому злочині з тих правопорушень, в яких обвинувачується особа; дозвіл на визнання вини тільки за одним із декількох пунктів обвинувачення або отримання від імені держави рекомендацій суду про застосування менш тяжкого покарання під час винесення вироку.

Переговори про визнання вини відбуваються між державою, яку представляє прокурор та обвинуваченим, якого представляє адвокат. Встановленої чинним законодавством структури переговорів не існує. Переговори можуть відбуватися як по телефону, так і безпосередньо один з одним. Як правило, обвинувачений не бере участі у таких переговорах. Разом з тим, адвокат зобов'язаний все досконально доводити до відома обвинуваченого, нічого не приховувати.

Для того, щоб визначитися із позицією прокурора, захисник повинен розглянути всі докази. Відповідно до існуючого порядку, протягом місяця після того, як пред'явлено обвинувачення, захист отримує від обвинувачення копію всіх висновків, заяв свідків, судових експертиз та інших доказів, які будуть використані проти обвинуваченого. Захист проводить особисте розслідування за фактами обвинувачення, найнявши свого особистого експерта для проведення судових експертиз, а також приватного слідчого для допиту свідків.

В основі переговорів про визнання вини лежить зменшення тяжкості вироку. Таким чином, обіцянка допомоги обвинуваченому не є свідомством примусу, хоча така обіцянка може викликати підозру.

Таким чином, обвинувачені вибирають між трьома варіантами поведінки. По-перше, обвинувачений може визнати вину за первинним обвинуваченням. По-друге, обвинувачений може зробити спробу визнати вину за правопорушення менше, ніж те порушення, яке було ним вчинене. В цьому випадку постановлений вирок менший ніж той, який мав бути постановлений судом. По-третє, обвинувачений може використати право на суд і відмовитися визнавати себе винуватим за будь-яким з обвинувачень.

Відповідно до ст. 472 КПК в угоді про визнання винуватості серед інших обставин зазначається беззастережне визнання підозрюваним, обвинуваченим своєї винуватості у вчиненні кримінального правопорушення (обов'язкова складова змісту угоди) та обов'язки підозрюваного чи обвинуваченого щодо співпраці у викритті кримінального правопорушення, вчиненого іншою особою (якщо такі домовленості мали місце) (тобто необов'язкова, чи субсидіарна, складова змісту угоди).

Тобто, укладення угоди стає можливим лише за умови беззаперечного визнання підозрюваним своєї винуватості, а його добровільні показання (мовчання особи не може бути визнано доказом її вини) замінюють характер "істини" у цьому провадженні та доцільність використання інших засобів для її встановлення. У такому випадку всі сумніви у винності особи усуваються шляхом її власного зізнання, добровільність якого є головною умовою процедури судового провадження на підставі угоди. Основним стає питання не про обставини правопорушення і доведеність вини,

які визнаються сторонами доведеними, а про виконання умов угоди.

Крім цього, однією з гарантій принципу презумпції невинуватості є положення ч. 6 ст. 469 КПК України, згідно з яким факт ініціювання угоди і будь-які твердження, зроблені з метою її досягнення, не можуть розглядатися як відмова від обвинувачення або як визнання своєї винуватості при недосягненні в результаті переговорів згоди щодо укладення угоди. Будь-які відомості, які стали відомі слідчому, прокурору в ході проведення переговорів про примирення або визнання винуватості, не можуть бути використані як докази, що підтверджують винність особи. На них не можна посилались у подальшому кримінальному провадженні.

Важливим є додержання основних вимог щодо змісту угоди про визнання винуватості (ст. 472 КПК). У тексті угоди обов'язково зазначаються її сторони, формулювання підозри чи обвинувачення та його правова кваліфікація із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність, істотні для відповідного кримінального провадження обставини, беззастережне визнання підозрюваним чи обвинуваченим своєї винуватості у вчиненні кримінального правопорушення, обов'язки підозрюваного чи обвинуваченого щодо співпраці у викритті кримінального правопорушення, вчиненого іншою особою (якщо відповідні домовленості мали місце), узгоджене покарання та згода підозрюваного, обвинуваченого на його призначення або на призначення покарання та звільнення від його відбування з випробуванням, наслідки укладення та затвердження угоди, наслідки невиконання угоди.

Бажано, щоб укладання угод відбувалось за умови повноцінного забезпечення права на юридичну допомогу, тобто за участю захисника підозрюваного чи обвинуваченого. Особливо це стосується укладення угоди про визнання винуватості, адже підозрюваний чи обвинувачений, укладаючи таку угоду, беззастережно визнає свою вину і погоджується на призначення певного виду покарання. Він таким чином відмовляється від свого права на судовий розгляд його справи, під час якого прокурор має довести його винуватість. До того ж сторона захисту надалі втрачає право на апеляційне та касаційне оскарження ухваленого вироку (за певними виключеннями, про які йдеться нижче). Прокурор же, уклавши угоду, звільняється від обов'язку проводити повноцінне розслідування та доказувати винуватість підозрюваного чи обвинуваченого у суді.

З огляду на роз'яснення Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, міра покарання, узгоджена сторонами, має бути визначена в межах загальних засад призначення покарання, передбачених КК України. Іншими словами, унаслідок укладення угоди про визнання винуватості особі може бути призначене покарання лише в тих самих межах і за тими ж правилами, якими б керувався суд, призначаючи їй покарання за результатами повного кримінального провадження.

Безпосередньо в законі передбачено належний механізм судового захисту прав обвинуваченого від незаконного впливу при укладенні угоди про визнання винуватості.

Зокрема, згідно з ч. 6 ст. 474 КПК України суд зобов'язаний переконатися в судовому засіданні, що укладення угоди сторонами є добровільним, тобто відбулося не внаслідок застосування насильства, примусу, погроз або обіцянок чи дії будь-яких

інших обставин, крім тих, які передбачені в цьому документі. За необхідності підтвердження добровільності укладення угоди суд має право витребувати документи, в тому числі скарги підозрюваного, обвинуваченого, подані ним під час кримінального провадження, та рішення за наслідками їх розгляду, а також викликати в судові засідання осіб та опитувати їх.

До того ж згідно з приписами ч. 7 цієї ж статті суд перевіряє угоду на відповідність закону та відмовляє в її затвердженні у випадках: 1) якщо умови угоди суперечать вимогам закону, в тому числі допущена неправильна правова кваліфікація кримінального правопорушення, яке є більш тяжким, ніж те, щодо якого передбачена можливість укладення угоди; 2) якщо умови угоди не відповідають інтересам суспільства; 3) якщо умови угоди порушують права, свободи чи інтереси сторін або інших осіб; 4) якщо існують обґрунтовані підстави вважати, що укладення угоди не було добровільним; 5) якщо очевидна неможливість виконання обвинуваченим взятих на себе за угодою зобов'язань; 6) якщо відсутні фактичні підстави для визнання винуватості.

У такому випадку досудове розслідування або судові провадження продовжується в загальному порядку (це позбавляє сторони права повторного звернення до суду з угодою в тому ж самому кримінальному провадженні). Лише після того, як суд переконається, що угода може бути затверджена, він вправі ухвалити обвинувальний вирок, затвердивши угоду та призначивши узгоджену сторонами міру покарання.

Слід зазначити, що визнання обвинуваченим винуватості в судовому розгляді та ініціювання укладення угоди про визнання винуватості або угоди про примирення може бути викликане різними обставинами. Обвинувачений може неправильно оцінювати свої дії та погодитися з тією кваліфікацією, яку визначило досудове розслідування, може обмовляти себе через різні обставини (зі своєї ініціативи або в результаті “тиску” з боку органів, що проводили досудове розслідування, або інших осіб, заінтересованих у результаті кримінального провадження), просити не проводити дослідження доказів та водночас відмовитися давати показання в суді, що також є його процесуальним правом, відбитим у п. 4 ч. 3 ст. 42 КПК.

Суд не є стороною в таких перемовинах і йому заборонено законом як приймати участь у розробці угоди про визнання вини, так і примушувати будь-яку сторону укладати таку угоду. Така заборона дозволяє не допускати неправомірного впливу, який суд може здійснити на будь-яку із сторін.

Слід врахувати, що предметом судового розгляду є правовий спір між державою й обвинуваченим. Тому конструкція судового розгляду повинна відповідати найвищим вимогам надійності передбачених законом гарантій проти можливих помилок і зловживань. За домовленості про угоду про примирення в судовому процесі суду в будь-якому випадку необхідно виключити можливість несумлінності потерпілого, який за певних обставин може переслідувати у кримінальному провадженні свої вузько особисті інтереси, які можуть мати виключно матеріальний характер. Суду, у свою чергу, для ухвалення вироку на підставі угоди необхідно отримати належні, допустимі й достовірні докази, а в їх сукупності - достатні для встановлення наявності винуватості обвинуваченого.

Укладення угоди про примирення між потерпілим та обвинуваченим або про визнання винуватості між прокурором та обвинуваченим може мати місце на судовому розгляді лише після закінчення з'ясування обставин і перевірки їх доказами (відповідно до вимог ст. 363 КПК). Однак ініціювання укладення угоди про примирення або визнання винуватості може мати місце в будь-який момент до виходу суду до нарадчої кімнати для ухвалення вироку.

Роль суду в даному випадку виходить з того, що суд не повинен ставитися формально до затвердження угоди про примирення між потерпілим й обвинуваченим або угоди про визнання винуватості між прокурором й обвинуваченим. Завдання суду в судовому провадженні – відповідально і неупереджено виконувати всі вимоги КПК про порядок ухвалення вироку на підставі укладеної угоди, дослідити в судовому провадженні докази, які підтверджують винуватість сторони і добровільність укладення угоди.

Отже, метою угод є суб'єктивно бажаний результат, який повинен настати після її укладення та затвердження. Найважливішою ознакою угоди є її правомірний характер.

Провадження на підставі цих угод здійснюється за такими загальними правилами.

1. Добровільність укладення угоди сторонами. Укладення угоди не є добровільним, якщо її укладено із застосуванням насильства, примусу, погроз або внаслідок обіцянок чи дії будь-яких інших обставин, ніж ті, що передбачені в угоді. Суд зобов'язаний переконатися у судовому засіданні, що укладення угоди є добровільним. Угоди є результатом реалізації обвинуваченим, з одного боку, і прокурора чи потерпілого – з іншого засади диспозитивності кримінального провадження в частині досягнення між сторонами згоди з приводу визнання обвинуваченим винуватості або примирення його з потерпілим.

2. Угоди можуть бути ініційовані в будь-який момент після повідомлення особі про підозру до виходу суду до нарадчої кімнати для ухвалення вироку. Ініціювання угод до повідомлення особи про підозру позбавлене сенсу, оскільки тільки повідомлення її про підозру свідчить про наявність у органів обвинувальної влади достатніх даних про ймовірність вчинення особою кримінального правопорушення.

Ініціювання угод після виходу суду до нарадчої кімнати означає, що процес ухвалення рішення за результатами судового розгляду розпочато. Сторони позбавлені права втручатися у цей процес, оскільки суб'єктом ухвалення рішення є винятково суд. Після ухвалення рішення судом ініціювання угод теж є неможливим, оскільки надання такого права учасникам провадження означало б, що вони власним рішенням можуть "похитнути" рішення судової влади, завдавши шкоди його стабільності. Для завершення кримінального провадження затвердженням судом угоди не має значення, на якому етапі - досудовому ("рання" угода) чи судовому – було укладено угоду.

3. У разі недосягнення згоди щодо укладення угоди факт її ініціювання і твердження, що були зроблені з метою її досягнення, не можуть розглядатися як відмова від обвинувачення або як визнання своєї винуватості. Ініціювання і укладення угод мають на меті інші результати, ніж провадження, у результаті якого передбачається ухвалення "офіційних" процесуальних рішень. Сторони угоди, намагаючись досягти згоди, можуть робити різноманітні твердження. Оскільки

останні робляться з метою досягнення згоди, то у разі недосягнення її ці твердження втрачають значення для подальшого кримінального провадження і не можуть використовуватися сторонами, які намагалися укласти угоду, на обґрунтування своєї позиції.

4. Кожен із обвинувачених у одному кримінальному провадженні вправі укласти угоду як про визнання винуватості, так і про примирення з потерпілим незалежно від позиції інших обвинувачених. Це правило має на меті захистити обвинувачених (підозрюваних), які погодилися на укладення угоди, від можливого негативного впливу обвинувачених, які не побажали її укладати. Законодавець з метою захисту обвинуваченого, з яким укладено угоду, встановлює для прокурора (суду) не право, а обов'язок виділити кримінальне провадження щодо нього в окреме провадження.

5. Угодою на обвинуваченого можуть бути покладені лише ті обов'язки, які він в змозі виконати. Обвинувачений у більшості випадків є заінтересованим у тому, щоб угоду було укладено. Мотивом укладання угоди для обвинуваченого є призначення судом покарання меншого, ніж те, яке б могло бути призначене без укладання угоди. Виходячи з цього інтересу обвинувачений може наполягати на включенні до угоди таких обов'язків, які він з певних причин виконати не зможе за будь-яких обставин. Наприклад, відшкодувати шкоду, завдану злочином у обсязі, що явно перевищує його фінансові можливості. Тому вже під час укладання угоди прокурор чи потерпілий повинні з'ясувати, яким чином обвинувачений гарантує виконання своїх обов'язків за угодою.

6. Угоди можуть бути укладені і затверджені судом лише за наявності фактичних підстав для визнання винуватості обвинуваченою. Одного бажання обвинуваченого і прокурора чи потерпілого для укладання угоди не достатньо. Суд затверджує угоду за наявності фактичних підстав (доказів) для визнання винуватості обвинуваченого. Якщо доказів для ухвалення такого рішення недостатньо, досудове розслідування або судове провадження продовжуються у загальному порядку. Це правило спрямоване на недопущення ухвалення обвинувального вироку судом на підставі угоди у разі обмови чи самообмови обвинуваченого, а також за відсутності доказів його винуватості.

7. Умови угоди повинні відповідати інтересам суспільства. Кримінальне правопорушення є суспільно небезпечним діянням, за яке закон передбачає кримінальне покарання. Однак у кримінальних провадженнях про певні кримінальні правопорушення законодавець дозволяє учасникам кримінально-правового конфлікту вирішити його шляхом укладення угоди. Учасники кримінального провадження укладають їх для забезпечення власних інтересів (прокурор з метою процесуальної економії; потерпілий – швидкого і повного відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням; обвинувачений – зменшення покарання). Якщо ці інтереси суперечать суспільним інтересам (наприклад, узгоджене сторонами покарання є суттєво заниженим порівняно з тим, що було б призначене обвинуваченому у разі доведення судового розгляду до завершення без укладення угоди), то у затвердженні угоди суд повинен відмовити.

8. Умови угоди не повинні порушувати права, свободи чи інтереси сторін або інших осіб. Як відомо, права однієї людини закінчуються там, де починаються права іншої. Право учасників кримінального провадження укласти угоду, вирішивши кримінально-правовий конфлікт з користю для себе, закінчується там, де угодою

зачіпаються права інших учасників провадження, а також осіб, які ними не є. Так, умова угоди про відшкодування шкоди потерпілому за рахунок не обвинуваченого, а інших осіб, які проти цього заперечують, порушує право останніх вільно розпоряджатися своєю власністю.

9. Не допускається повторне звернення до суду з угодою в одному кримінальному провадженні. Якщо вже прийнято рішення, то воно повинно бути стабільним. У міру наближення судового розгляду до завершення ступінь визначеності щодо питання про винуватість стає більшим. Тому питання про визнання винуватості чи про примирення з потерпілим не може ставитися в залежність від усвідомлення обвинуваченим ступеню доведеності його винуватості.

Отже, підсумовуючи наведене, можна зробити висновок, що, реалізуючи своє право на укладення угоди у кримінальному провадженні, сторони повноважні діяти лише у межах та у спосіб, передбачені КПК України. Законом визначено достатньо засобів захисту прав та інтересів підозрюваного (обвинуваченого), а тому укладення угоди внаслідок тиску чи незаконного впливу на нього з боку прокурора стане безумовною підставою для відмови у затвердженні такої угоди судом.

Також необхідно зазначити, що інститут кримінального провадження на підставі угод є недосконалим, окремі його положення вказують на порушення конституційних прав свобод громадянина. Так, відповідно до ст. 62 Конституції України обов'язок доводити вину покладений на державу, однак на підставі угод такий обов'язок держави може нівелюватися, а кримінальне провадження на підставі угод може мати певні негативні наслідки, серед яких: можливі випадки притягнення до кримінальної відповідальності невинуватої у вчиненні будь-якого кримінального правопорушення особи; уникнення кримінальної відповідальності за більш тяжкий злочин (особливо у випадках укладення угоди між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості).

Використані джерела:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651a17 // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10.
2. Про основні принципи застосування програм відновного правосуддя у кримінальних справах: Резолюція 2000/14 Економічної і соціальної ради ООН від 27 липня 2000 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.un.org/ru/ecosoc/docs/2002/r2002-12.pdf>
3. Шкелебей В. А. Угоди про примирення й визнання винуватості у кримінальному процесі України та інших країн: порівняльний аналіз / В. А. Шкелебей // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2012. – № 6. – С. 179-188.
4. Попаденко Е. В. Применение примирительных процедур (медиации) в уголовном судопроизводстве / Е. В. Попаденко. – М., 2010. – 144 с.
5. Кравчук В. Угода про визнання вини як засіб підвищення ефективності діяльності прокуратури у сфері кримінального процесу (іноземний досвід та пропозиції для України) / В. Кравчук // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2011. – № 1 (21). – С. 13-17.
6. Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод : лист Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15 листопада 2012 р. № 223–1679/0/4–12.
7. Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні: наказ Генерального прокурора України від 19 грудня 2012 року №4гн // Офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102

8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004
9. Кримінальний процесуальний кодекс України : Науково-практичний коментар / [за заг. ред. професорів В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумило]. – К. : Юстініан, 2012. – 1224 с.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. – Т. 2 / Є. М. Блажівський, Ю. М. Грошевий, Ю. М. Дьомін [та ін.]; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 664 с.
11. Про медіацію: проект Закону України від 17 грудня 2010 року реєстр. № 7481: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/w ebproc4_1?pf3511= 39276.
12. Головка Л. В. Альтернативы уголовному преследованию в современном праве / Л. В. Головка. – СПб, 2002. – 544 с.
13. Уренева О. В. Принцип состязательности сторон и оглашения в судебном заседании показаний лиц, данных при производстве предварительного расследования или ранее данных в судебном заседании II Российский судья. – 2003. – № 3. – С. 3-6.
14. Петрухин И. Л. Сделки о признании вины чужды российскому менталитету II Российская юстиция. – 2001 – № 5. – С. 35-37.
15. Громов Н. А., Курушин С. А. Гарантии права на защиту обвиняемого в досудебных стадиях по УПК РФ : учеб.-практ. пособие. – М. : Издательский дом И. И. Шумиловой, 2005. – 135 с.
16. Лотоцький М. В. Наслідки укладення угоди про визнання винуватості у кримінальному провадженні II [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://purtaius.ru>.
17. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 р. № 9П Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2001. – № 8. – С. 384-390.

Краснопольская Л. П. Институт соглашения о признании вины в уголовном производстве Украины.

Самым важным нововведением Уголовно-процессуального кодекса Украины есть внедрение института уголовного производства на основе соглашений. Закрепление в уголовном процессуальном законе института уголовного производства на основе соглашений есть прогрессивным шагом Украины на пути к европейским и общепринятым в мире стандартам уголовного производства. В статье рассматриваются особенности процедуры заключения соглашения в уголовном производстве, а также возможность применения соглашений относительно нескольких обвиняемых. Исследуется вопрос процессуальной самостоятельности лиц, которые вправе инициировать заключение соглашений о примирении. В статье дается собственное определение соглашения о примирении. Дается вывод о праве заключения соглашений в уголовном производстве, стороны уполномочены действовать только в пределах и формах, предусмотренных УПК Украины. Законом определено достаточно способов защиты прав и интересов обвиняемого (подозреваемого), а поэтому заключение соглашения вследствие незаконного давления на него прокурора станет безусловным основанием для отказа в утверждении такого соглашения судом. Также необходимо отметить, что институт уголовного производства на основании соглашений является несовершенно, отдельные его положения указывают на нарушение конституционных прав и свобод гражданина.

Ключевые слова: институт соглашения о примирении; институт соглашения о признании виноватости, медиация; дискреционные осуществления; принципы примирения, восстановительное правосудие.

Krasnopol'skaya L. Legal rule ofinnocence in criminal production of Ukraine.

Introduction institute of criminal proceedings on the basis of agreements is one of the most important innovations of the Criminal Code of Ukraine. It is also a progressive step for Ukraine towards European and world standards generally accepted in criminal proceedings. In the article the author considers the peculiarities of the procedure of conclusion agreement in criminal proceedings and also possibility of agreements application regarding several defendants. There are also investigated some aspects of procedural autonomy of persons and their right to initiate an agreement on reconciliation. In the article the author gives his own definition of the reconciliation agreement and concludes that exercising the right to conclude agreements in criminal proceedings, the parties authorized to act only within the limits and in the manner prescribed by CPC of Ukraine. The conclusion of the agreement

under the circumstances of pressure or undue influence by the prosecutor becomes absolute grounds for refusal of approval of this agreement by the court, because the law provides sufficient remedies of the rights and interests of the suspect (accused). Also it should be noted that the institution of criminal proceedings under the agreements is imperfect and some of its provisions indicate the violation of constitutional rights and liberties of the citizen.

Keywords: *An agreement on reconciliation, the special forms of criminal proceedings, the institute of the settlement agreement, the institute of the plea agreement, the criminal proceeding.*

УДК 364.632-053.2/6

Кулакова Н. В., Білоус В. П.
Національна академія внутрішніх справ

ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА КОРИСЛИВО-НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

В статті досліджуються особливості віктимологічної профілактики корисливо-насильницьких злочинів щодо неповнолітніх, визначено рівні, об'єкти та суб'єкти віктимологічної профілактики досліджуваних злочинів.

Ключові слова: *віктимологічна профілактика, корисливо-насильницькі злочини, неповнолітня жертва, об'єкти віктимологічної профілактики, суб'єкти віктимологічної профілактики.*

Злочинність, як прояв протиправних посягань, є однією з актуальних проблем нашої держави, а протидія їй – важливий напрямок діяльності держави в цілому, та правоохоронних державних органів зокрема.

За всіх часів корисливо-насильницька злочинність сприймалася як серйозна загроза найвищим соціальним цінностям, що зумовлювало суспільний запит на вироблення дієвих форм протидії та засобів захисту інтересів людей, суспільства і держави від корисливих насильницьких злочинних посягань, зниження ризику стати жертвою цих злочинів.

Зважаючи на існуючі реалії, варто зазначити, що особливою категорією жертв зазначеної групи злочинів являються неповнолітні, як одна з найбільш вразливих верств населення, оскільки вони серед жертв будь-яких злочинів, в тому числі і корисливо-насильницької спрямованості мають найменші можливості захисту своїх прав і, безсумнівно, володіють підвищеною віктимністю. Високий рівень віктимізації неповнолітніх безсумнівно є показником недоліків у існуючій системі заходів профілактики, в тому числі віктимологічної.

Дослідженням корисливо-насильницьких злочинів здійснювали багато вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема Ю. М. Антонян, В. В. Василевич, В. В. Голина, Б. М. Головкін, І. М. Даньшин, О. М. Джужа, В. І. Задорожний, А. П. Закалюк, А. Ф. Зелінський, М. Г. Колодяжний, В. М. Кудрявцев, Н. В. Кулакова, Д. В. Рівман, В. І. Шакур та ін.

Крім цього, наявні кримінологічні дослідження злочинності щодо неповнолітніх, які здійснювали Л. М. Іванова, С. С. Косенко, Л. В. Левицька, О. О. Луцак, М. Ю. Самченко, однак у працях останніх відсутня або неповною мірою відображена